Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 10 stycznia 1935 r. 1201.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika. Dział. Str.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

P r o c e s k o w i e ń s k i a p r a s a a u s t r j a c k a. "Rytas" Nr.5 /I.1935/:"Neues Wiener Journal" przedrukowuje sprawozdanie o procesie hitlerowców w Kownie. Pismo podaje m.in., że na jednem z zebrań kłajpedzian był również obecny Hitler. Zebranie miało się odbyć w Królewcu. Hitler miał oświadczyć kłajpedzianom /Niemcom/, że obszar kłajpedzki wcześniej, czy później zostanie do Niemiec przyłączony.

Pozatem pismo austrjackie podaje informacje o zabójstwie Jesutisa /jednego z kłajpedzkich hitlerowców/.

K o n f e r e n c j a k o l e j o w a z N i e m c a m i .Radjo Kowieńskie /z 9.I.1935/:W lutym ma się odbyć w Kownie litewsko-niemiecka konferencja kolejowa.

P o n o w n y d e b i t p i s m n i e m i e c k i c h w L i t w i e .Prasa ryska /z 10.I.1935/:W związku z wygaśnięciem z dniem 1 stycznia terminu zakazu debitu pism niemieckich w Litwie, pisma te znowu ukazały się w sprzedaży.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t .A i d a s" o k u l t u r a l n e j e k s p a n s j i l i t e w s k i e j ."Liet.Aidas" Nr.6 z 8.I.1935 r. Art.p.t. "Przestrzeń kulturalna". Streszczenie:

W przemówieniu, wygłoszonem podczas walnego zjazdu Tautininków Wódz Narodu poruszył cały szereg programowych zagadnień. M.in. poruszył też sprawę charakteru Litwina.

Na ten temat wiele już mówiono i pisano. Pamiętne jest twierdzenie Vaiżgantasa, iż Litwin jest panteistą, czcicielem przyrody. i syntetykiem. Ten pogląd znajduje jakgdyby swe potwierdzenie w wyrażonej przez Wodza Narodu myśli, że Litwin jest skłonny do ekspansji i kosmopolityzmu. Ta skłonność zaprowadziła go ongiś do Morza Czarnego.

Dawniej Litwin mógł zaspokoić to swoje pragnienie przestrzeni wdzierając się na Wschód. Po utracie wolności zaczął się Litwin wdzierać do innych krajów. Ameryka stała się dlań krajem marzeń. To szukanie przestrzeni przyczyniło Litwie mnóstwo strat materjalnych i duchowych. Potrzeba ekspansji pozostała w charakterze Litwina po dzień dzisiejszy. Gdzie jednak Litwin ma szukać zaspokojenia tej potrzeby? Odpowiedzieć na to można, wskazując Litwinowi na przestrzeń kulturalną. W tej dziedzinie są jeszcze duże obszary. Każdy może tu rozwinąć skrzydła, zwłaszcza, że własna, oparta na ludzkości kultura jest największą gwarancją przed wszelkiemi zamachami ze strony. Kultura litewska stanowi mur, o który może się rozbić niejedna obca fala imperjalizmu.

Wprawdzie Litwini prowadzą już robotę kulturalną. Jednak można spotkać w tej dziedzinie różne paradoksy. Tak np. z jednej strony zaczynają mówić Litwini o nadprodukcji inteligencji, a z drugiej skarżą się, że gdzieniegdzie, zwłaszcza na prowincji, niema komu pracować społecznie. Pozatem często się słyszy opinję, że inteligenci litewscy, którzyby mogli tę pracę wykonywać, bynajmniej nie są ku niej skłonni.

Przestrzeń kulturalna nęci niewszystkich Litwinów. Potrzeba tu bowiem pracy,natężenia woli i zdecydowania. Mimo wszystko jest to jedyna dziedzina, w której każdy może zaspokoić swe chęci ekspansji.

K r o n i k a.

Z j a z d s t u d e n t ó w L i t w i n ó w w K ł a j p e d z i e .Prasa kowieńska /z 8.I.1935/:5 i 6 stycznia odbył się w Kłajpedzie tradycyjny zjazd studentów, zorganizowany przez korporację "Samogitia".

Prezes korporacji "Samogitia" I.Kenstaviczius wygłosił przemówienie, w którem m.in. oświadczył: "My, studenci litewscy twierdzimy, iż niema Kraju Kłajpedzkiego, jest tylko jedna Litwa". Wyjaśnił on pozatem, iż celem zjazdów jest zbliżenie z Kr.Kłajpedzkim.

Rektor kłajpedzkiego Instytutu Handlowego p.E.Galvanauskas swe przemówienie zakończył słowami, iż "Niema Litwy bez Kłajpedy i bez morza".

Na uroczystem posiedzeniu byli obecni gubernator Navakas, rektor Galvanauskas, prezes Dyrektorjatu Bruvelaitis, Simonaitis, komendant załogi płk.Lanckoronskis, komendant Kraju Kłajpedzkiego płk.Lormonas i in.

N o w y k o n s u l l i t e w s k i w P a l e s t y n i e. Prasa kowieńska /z 8.I.1935/:Nowym litewskim konsulem generalnym w Palestynie na miejsce zmarłego dr.Rozenbauma został mianowany prezes związku obywateli litewskich w Niemczech p.Rachmilewicz.

P.Rachmilewicz, komersant z zawodu, w latach 1920/22 piastował stanowisko viceministra Handlu.

S p r a w y s p ó ł d z i e l c z o ś c i n a L i t w i e. "Liet.Aidas" Nr.5 /I.1935/ zamieszcza wywiad z prezesem zarządu Rady Spółdzielni Litewskich p.Wincentym Kvieską na temat spraw spółdzielczych w Litwie:

Aktualna jest obecnie w życiu spółdzielczem kwestja stosunku pomiędzy kierownictwem spółdzielczości a władzami. W związku z tem Rada Spółdzielni Lit. opracowała projekt reorganizacji kierownictwa Spółdzielni. Pozatem zdecydowano w przyszłości większą uwagę zwracać na dobór członków i kwalifikacje pracowników spółdzielni.

R e o r g a n i z a c j a h a r c e r s t w a l i t e w s k i e g o."Liet.Aidas" Nr.5 /I.1935/:Zatwierdzony już został statut Związku Harcerzy Lit. Statut przewiduje reorganizację harcerzy litewskich, mającą na celu wychowywanie młodzieży w jak najszlachetniejszym duchu.

S p r a w a b u d o w y I z b y R o l n i c z e j.Radjo Kow. /z 9.I.1935/:Gabinet Ministrów przyjął projekt budowy nowego gmachu Izby Rolniczej.

S p r a w a p r y w a t n e g o n a u c z a n i a.Prasa kowieńska /z 7.I.1935/:Jak donoszą, Ministerstwo Oświaty projektuje uregulowanie prywatnego nauczania. Dotychczas prywatnym nauczycielem mógł być każdy i cenzus nie był wymagany.

N o w y d y r e k t o r T e a t r u P a ń s t w o w e g o.Prasa kowieńska /z 7.I.1935/:Jak podają, wicedyrektor Konserwatorjum p.Zadejka ma być zamianowany dyrektorem Teatru Państwowego.

N o w y p r e z e s z a r z ą d u K a s C h o r y c h."Liet. Aidas" Nr.6 /I.1935/:Nowym prezesem zarządu Kas Chorych w m.Kownie został Franciszek Szulaitis.

D z i a ł a l n o ś ć k o m u n i s t ó w n a L i t w i e."Rytas" Nr.5 /I.1935/:Komuniści na Litwie, którzy dotychczas działali wśród robotników, niewiele na tem polu wskórali. W związku z tem przerzucili oni swą działalność na wieś i zaczęli agitować wśród biedniejszych rolników. Jak wykazują ostatnie aresztу komunistów, część rolników ulega agitacji komunistycznej.

B i b l j o t e k a Z w. W y z w. W i l n a."Rytas" Nr.5 /I. 1935/:Przy Centralnym Komitecie ZWW działa seksja oświątowa, która nabyła kilkaset tysięcy książek. Część tych książek przeznacza się na wysłanie do oddziałów ZWW i do miejscowości spolonizowanych, gdzie mają powstać bibljoteczki i czytelnie. Przy Centrali ZWW powstaje bibljoteka, z której będą korzystali również publicyści i dziennikarze pragnący pisać na tematy wileńskie.

VII.SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a.

D o k o ł a p r o c e s u h i t l e r o w c ó w.Radjo Kowieńskie /z 9.I.1935/:Na procesie hitlerowców w Kownie w dalszym ciągu przesłuchiwani są świadkowie. M.in. świadkowie Elksne,Vaitkus i Wilson zeznali, iż mieli stosunki z generalnym konsulatem niemieckim w Kłajpedzie. Mianowicie wicekonsul niemiecki dr.Strass udzielał im wskazówek i instrukcyj działania. Z zeznań świadków wynika, że ludność Kłajpedy była teroryzowana drogą pogróżek i zapowiedzi zemsty Hitlera. Świadkowie w sądzie unikają otwartych zeznań,gdyż obawiają się przyjścia Hitlera.

Jak podaje prasa ryska /z 9.I.1935/, jeden z oskarżonych hitlerowców Junker zbiegł, jak słychać, do Niemiec.

Zeznawała m.in. wdowa po zabitym Jesutisie, która poznała w jednym z oskarżonych Niemców człowieka, który przychodził do jej męża w przeddzień jego zabójstwa.

P r z y j a z d c z ł o n k ó w D y r e k t o r j a t u k ł a j p e d z k i e g o d o K o w n a."Liet.Aidas" Nr.6 /I.1935/:8 stycznia przybyli z Kłajpedy do Kowna gubernator kłajpedzki Navakas oraz członkowie Dyrektorjatu kłajpedzkiego w osobach: prezes Bruvelaitis, dr.Anysas, Grigaitis i Butkeraitis. Zostali oni przyjęci przez premjera Tubelisa, a następnie przez prezydenta Smetonę.

P o c i ą g n i ę c i e d o o d p o w i e d z i a l n o ś c i b. p r e z e s a D y r e k t o r j a t u S c h r e i b e r a. "Liet.Aidas" Nr.6 /I.1935/:Na zlecenie sędziego śledczego Sądu Okręgowego w Szawlach pociągnięty został do odpowiedzialności b. prezes Dyrektorjatu kłajp. dr.Schreiber i dwóch b.członków Dyrektorjatu.Oskarża się ich o przestępstwa natury politycznej.

Nowy konsul litewski w Palestynie. "Prz.Kowieński" /z 8.I.1935/: nowym litewskim konsulem generalnym w Palestynie na miejsce zmarłego dr.Rozenbauma został mianowany przez rząd dotychczasowy konsul litewski w Niemczech p.Rachmilewicz.

N.Rachmilewicz, komersant z zawodu, w latach 1920/22 piastował stanowisko wiceministra Handlu.

Sprawy spółdzielczości na Litwie. "Liet.Aidas" Nr.5 /I.1935/ zamieszcza wywiad z prezesem Zarządu Rady Spółdzielni Litewskich p.Wincentym Kvieskiem na temat spraw spółdzielczych w Litwie.

Aktualną jest obecnie w życiu spółdzielczem kwestja stosunku pomiędzy kierownictwem spółdzielczości a rządem. W związku z tem Rada Spółdzielni Lit. opracowała projekt reorganizacji kierownictwa Spółdzielni. Pozatem zdecydowano w przyszłości większą uwagę zwracać na dobór członków i kwalifikacje pracowników spółdzielni.

Reorganizacja harcerstwa litewskiego. "Liet.Aidas" Nr.3 /I.1935/: Zatwierdzony już został statut Związku Harcerzy Lit. Statut przewiduje reorganizację harcerzy litewskich, mającą na celu wychowywanie młodzieży w jak najszlachetniejszym duchu.

Sprawa budowy Izby Rolniczej. Kowieński /z 9.I.1935/: Gabinet Ministrów przyjął projekt budowy nowego gmachu Izby Rolniczej.

Sprawa prywatnego nauczania. "Prz.Kowieński /z 7.I.1935/: Jak donoszą, Ministerstwo Oświaty projektuje uregulowanie prywatnego nauczania. Dotychczas prywatnym nauczycielem mógł być każdy i cenzus nie był wymagany.

Nowy dyrektor Teatru Państwowego. "Prz.Kowieński /z 7.I.1935/: Jak podają, wicedyrektor Konserwatorjum p.Żadejka ma być zamianowany dyrektorem Teatru Państwowego.

Nowy prezes zarządu Kas Chorych. "Liet.Aidas" Nr.6 /I.1935/: Nowym prezesem zarządu Kas Chorych w m.Kownie został Franciszek Szulaitis.

Działalność komunistów na Litwie. "Vytis" Nr.5 /I.1935/: Komuniści na Litwie, którzy dotychczas działali wśród robotników, niewiele na tem polu wskórali. W związku z tem przenieśli oni swą działalność na wieś i zaczęli agitować wśród biedniejszych rolników. Jak wykazują ostatnie aresztowania komunistów, część rolników ulega agitacji komunistycznej.

Biblioteka Zw. Wyzw. Wilna. "Vytas" Nr.5 /I. 1935/: Przy Centralnym Komitecie ZWW działa sekcja oświatowa, która nabyła kilkaset tysięcy książek. Część tych książek przeznacza się na wysłanie do oddziałów ZWW i do miejscowości spolonizowanych, gdzie mają powstać biblioteczki i czytelnie. Przy Centrali ZWW powstaje biblioteka, z której będą korzystali również publicyści i dziennikarze piszący prace na tematy wileńskie.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Dokończenie procesu hitlerowców. Radjo Kowieńskie /z 9.I.1935/: Na procesie hitlerowców w Kownie w dalszym ciągu przesłuchiwani są świadkowie. M.in. świadkowie Rikmane, Valaikus i Wilson zeznali, iż mieli stosunki z ówczesnym Konsulatem niemieckim w Kłajpedzie. Mianowicie vicekonsul niemiecki dr.Strass udzielał im wskazówek i instrukcyj działania. Z zeznań świadków wynika, że ludność Kłajpedy była terroryzowana drogą pogróżek i zapowiedzi zemsty Hitlera. Świadkowie w sądzie unikają otwartych zeznań, gdyż obawiają się przyjścia Hitlera.

Jak podaje prasa ryska /z 9.I.1935/, jeden z oskarżonych hitlerowców Juditer zbiegł, jak wynika, do Niemiec.

Zeznawała m.in. wdowa po zabitym Jesutisie, która poznała w jednym z oskarżonych Niemców człowieka, który przychodził do jej męża w przeddzień jego zabójstwa.

Przyjazd członków Dyrektorjatu Kłajpedzkiego do Kowna. "Liet.Aidas" Nr.8 /I.1935/: 8 stycznia przybył z Kłajpedy do Kowna gubernator kłajpedzki Navakas oraz członkowie Dyrektorjatu kłajpedzkiego w osobach: prezes Bruvelaitis, dr.Anysas, Grigaitis i Butkereitis. Zostali oni przyjęci przez premjera Tubelisa, a następnie przez prezydenta Smetonę.

Pociągnięcie do odpowiedzialności b. prezesa Dyrektorjatu Schreibera. "Liet.Aidas" Nr.6 /I.1935/: Na zlecenie sędziego śledczego Sądu Okręgowego w Szawlach pociągnięty został do odpowiedzialności b. prezes Dyrektorjatu Kłajp. dr.Schreiber i dwóch b.członków Dyrektorjatu. Oskarża się ich o przestępstwa natury politycznej.